

Dönem : 1
Toplantı : 2

MILLET MECLİSİ S. Sayısı : 83 e ek

Balıkesir Milletvekili Mehmet Tiritöğlü ve 7 arkadaşının, 6785 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve İmar ve İskân komisyonları raporları (2/65)

26. 12. 1961

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

6785 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifimizi gerekçesiyle takdim ediyoruz.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederiz.

Balıkesir
Mehmet Tiritöğlü

Balıkesir
A. Aydın Bolak

Balıkesir
Süreyya Koç

Balıkesir
Fenni İslimyeli

İzmir
Şeref Bakşık

İzmir
Osman Sabri Adal

İzmir
Lebit Yurdoğlu

İzmir
Mustafa Uyar

GEREKÇE

6785 sayılı İmar Kanununun 18 nci maddesinde «Kullanma izni verilmeyen veya alınmayan yapılar, izin alınıncaya kadar belediye hizmetlerinden ve tesislerinden faydalanamazlar.» denilmektedir.

Bu madde gereğince belediyeler ruhsatsız olarak yapılan yapılara belediye hizmetlerinden ve tesislerinden istifade ettirememektedirler. Ruhsatsız yapılan kasıt geçim standardı çok düşük olan ve yüzbinlerce vatandaşımızın mesken olarak kullandığı yapılardır.

En tabii kullanma hakkı olan elektrik, su ve kanalizasyon gibi belediye hizmet ve tesislerinden sırf zaruri bir ihtiyaçtan doğan ruhsatsız meskenleri bu haktan mahrum etmek büyük bir haksızlık ve adaletsizlik olmaktadır.

Kaldı ki zaman zaman yapılan bu yapılara belediye hizmet ve tesislerinden istifade hakkı verilmiştir. Bugünkü fiili durum yanyana yapılmış olan iki yapıdan biri bu haktan istifade etmiş diğeri ise etmemiş durumdadır. Etmemiş olanın yegâne kusuru etmiş olana nazaran bir müddet geç yapmış olmasıdır. Bu hal ise vatandaş vicdanını rencide etmektedir.

Artık bugün suyun, kanalizasyonun bulunmadığı yerde temizlik ve sağlıktan bahsetmekteki isabetsizlik izahtan vârestedir. İşte bu sebeplere istinaden ve bu gibi ruhsatsız yapıları da teşvik etmiş olmamak için 27 Mayıs 1961 Millî İnkılabımızdan sonra Bakanlar Kurulunun almış olduğu karar tarihini esas alarak kanun teklifimizi hazırlamış bulunmaktayız.

Bu karar 27 Mayıs 1961 tarihine kadar yapılmış olan ruhsatsız yapıların bir defaya mahsus olmak üzere yıkılmamasına âmir bulunmaktadır.

Bu sebeplere binaen 6785 sayılı İmar Kanununun ruhunu zedelememek maksadiyle madde tadilini değil geçici bir madde şeklinde kanun teklifimizi hazırlayarak bir defaya mahsus olmak üzere bu tarihe kadar yapılmış olan ruhsatsız yapıların da belediye hizmet ve tesislerinden istifade etmeleri uygun görülmüştür.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. 2/65
Karar No. 6

25 . 2 . 1962

Yüksek Başkanlığa

Balıkesir Milletvekili Mehmet Tiritöğlü ve 7 arkadaşının, 6785 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki, kanun teklifi, teklif sahibi ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik edilip görüşüldü :

Teklifin tümü üzerinde yapılan geniş ve etraflı görüşmeler neticesinde; sosyal zaruretlerin memleket şumul bir ıstırap haline getirdiği mesken dâvasını, Hükümetin isabetli bir mesken politikası takibederek halletmesine kadar, gecekondularda oturmak mecburiyetinde kalacak olan vatandaşlarımızın zaten ağır şartlarını biraz daha ağırlaştırmamak maksadiyle bu vatandaşların 6785 sayılı Kanununun esas, ruh ve prensibini haleldar etmeden, Belediye hizmet ve tesislerinden istifadelerini temin gayesiyle hazırlanmış bulunan teklif, komisyonumuzca da iltifata şâyan görülmüş ve maddelerin müzakeresine yukardaki anlayış içinde geçilmiştir.

Tatbikatta zuhuru muhtemel ihtilâtları önlemek ve metne vuzuh vermek için de, geçici madde yeniden kaleme alınmış, 1 ve 2 nci maddeler olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişiklikle teklif kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince İmar ve İskân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu Başkanı
İzmir
O. S. Adal

Sözcü
Edirne
İ. Ertem

Kâtip
Ankara
Z. Pehlivanlı

Afyon K.
H. N. Bâki

Ankara
Söz hakkım mahfuzdur
İ. S. Hatipoğlu

Eskişehir
Ş. Asbuzoğlu

İstanbul
Z. Altınöğlü

Kütahya
S. Sarpaşar

Sivas
İ. Göker

Sivas
R. Günay

Van
Ş. Köserisoğlu

İmar ve İskân Komisyonu 1 nci raporu

Millet Meclisi
İmar ve İskân Komisyonu
Esas No : 2/65
Karar No : 6

20 . 4 . 1962

Yüksek Başkanlığa

Balıkesir Milletvekili Mehmet Tiritöğlü ve 7 arkadaşının, 6785 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi, teklif sahibi ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Kanun teklifinin tümü üzerinde yapılan geniş ve etraflı müzakereler neticesinde; memleketimizde ekonomik ve sosyal zaruretlerin bir neticesi olarak büyük bir ıstırap haline gelen mesken dâ-

vası Hükümetçe halledilinceye kadar kullanma izni verilmeyen yapılarda oturmak mecburiyetinde bulunan on binlerce vatandaşın yaşamakta oldukları ağır hayat şartlarını nisbeten hafifletmek maksadiyle ve 6785 sayılı Kanunun ruhunu ve prensiplerini zedelemeyen belediye hudutları içerisinde fakat imar hudutları dışında yapılan yapılara imar mevzuatı muvacesesinde müktesep bir hak teşkil etmeden ve belediye meclislerinin de kararıyla belediye hizmet ve tesislerinden istifade ettirilmeleri prensibolarak kabul edilerek maddelerin müzakeresine geçildi.

Geçici 5 nci madde yukarıda izah edildiği ve hile bu ruh ve anlayış içinde yeniden kaleme alınarak tadilen, diğer maddeler ise aynen ve ekseriyetle kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Millet Meclisi

İmar ve İskân Komisyonu Başkanı

ve

Bu Rapor Sözcüsü

Ankara

I. İmirzaloğlu

Kâtip

Çorum

M. Dündar

Eskişehir

Muhalifim.

C. Uzer

Adıyaman

Muhalifim.

A. Atalay

Bursa

E. R. Akyürek

İmzada bulunamadı

Çankırı

K. Arar

İstanbul

Muhalifim.

Ş. Orhon

Kastamonu

O. Z. Oktay

Konya

V. Tanır

Muhalefet serhimiz

6785 sayılı İmar Kanunu ve 6729 sayılı Âfetler Kanununu baltalayıcı mahiyettedir. Kaldı ki, Hükümetçe hazırlanmakta olan Mesken Kanunu bu mevzuu halledici mahiyettedir.

Bu gibi muvakkat tedbirler faydadan ziyade zararlı çığırın açılmasına imkân sağlamaktadır. Bu yönden teklifin reddine taraftarız.

Adıyaman

A. Atalay

Eskişehir

C. Uzer

İstanbul

Ş. Orhon

İMAR VE İSKÂN KOMİSYONUNUN İLK HAZIRLADIĞI METİN

6785 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 6785 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici madde 5. — Bu kanunun yayınlandığı tarihe kadar, belediye hudutları içinde ve fakat imar plânı hudutları dışında yapılan ve kullanma izni verilmeyen veya alınmayan ruhsatsız yapılar, belediye meclisi kararı ile ve hizmetten faydalananlar için bu kanun ve diğer imar

mevzuatı karşısında müktesep bir hakka esas teşkil etmemek üzere belediye hizmetlerinden faydalandırılabilirler.

MADDE 2. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İmar ve İskân Komisyonu 2 nci raporu

Millet Meclisi

İmar ve İskân Komisyonu

Esas No. : 2/65

Karar No. : 8

21 . 4 . 1963

Yüksek Başkanlığa

6785 sayılı İmar Kanununun uygulandığı şehir ve kasabalardaki yapıların, bu kanun ve diğer imar mevzuatına uygunluğunu belediyeler başlıca iki yoldan denetir ve sağlar.

Birinci yol asıl ve direkt yoldur. Etkili olanı da budur.

6785 sayılı Kanunun 6, 7, 16, 20, 21, 22, 23 ve 24 nci maddeleriyle 6188 sayılı Kanunun 28 nci maddesinin uygulanması suretiyle yapılan bu denetim, yapının başlamasıyla başlar, bitimiyle sona erer. Yapı, baştan izinsiz veya ruhsat ve eklerine aykırı yürütülen kaçak bir yapı ise aykırılığın başladığı anda belediye denetim organları önce yapıyı durdurur, sonra da aykırı yerleri, gerekli ise yıktırıp düzelttikten sonra yapıya devamı ve mevzuata uygunluğu sağlar.

İkinci yol, denetim yolu olmaktan çok yapının mevzuata uygun olarak tamamlanıp tamamlanmadığını tesbit ve bu tesbit sonucuna göre yapıya kullanma izni verip vermemekten ibaret dolaylı (endirekt), yani tali bir yoldur.

6785 sayılı İmar Kanununun 18 nci maddesine göre kullanma izni alamıyacak olan izinsiz (ruhsatsız) yapılar veya izin alıp da izin ve eklerine aykırı olarak tamamlanan yapılar belediye hizmet ve tesislerinden faydalandırılmazlar. Ta ki aykırılıklar mal sahiplerince, belediye denetim organlarının belirteceği şekilde düzeltilir...

Yapıların temelinden sıvasına kadar mevzuata uygunluğunu denetip gözetmekle yetkili ve görevli belediye organları, çeşitli iç ve dış etkiler yanında, biraz da kendileri için külfetli buldukları asıl denetim ve görev yolunu ihmal etmişler, külfeti sadece vatandaşa yükleyen ikinci yani kendileri için daha kolay olan ve belediye hizmet ve tesislerinden faydalandırmamak suretiyle baskı sonucu dolaylı denetim yolunu hemen hemen tek denetim şekli olarak uygular hale gelmişlerdir.

Bu uygulama şekli, çok şikâyet ve ıstırap konusu olan şimdiki acıklı durumu doğurmuştur. Yani, bir yönden, ruhsatlı başlayan yapılar, denetimsizlik sebebiyle ruhsat ve eklerine aykırı şekilde tamamlanıp, belediye hizmet ve tesislerinden faydalanamaz, kaçak yapılar sayısını ve onlarla ilgili devlet daireleri ve mensupları hakkında güven sarsıcı çeşitli süüştimal söylentileriyle birlikte konut darlığı ve pahalılığını da artırırken;

Diğer yönden de başlangıçta yıkılmıyan izinsiz yapıların ve büyük şehirlerin çevrelerini bir düzensizlik halkası halinde çeviren gecekonduların sayısının korkunç derecede artmasına sebeb olmaktadır.

Bugün, ancak Devlet gücü ve imkânları ile çözülebilir büyük ve sosyal bir dâva haline gelen ve yurdun köy ve köylü kalkınması, büyük şehirlerdeki endüstri gelişmesi, nüfus başına düşen milli gelir payının dengesizliği ve düşüklüğü, gizli işsizlik, konut sıkıntısı ve kiralarm yüksekliği gibi diğer zorlu sebeplerin de ortak sonucu olan gecekondular «olup - bitti» si, artık 18 nci maddenin uygulanmasıyla, yani kaçak yapıları belediye hizmet ve tesislerinden yoksun kılmakla çözülmeyecek veya önlenilecek basit bir mesele olmaktan çoktan çıkmıştır. 18 nci maddenin varlığı gecekondular dâhil, her türlü kaçak yapılar sayısının her geçen gün biraz daha hızla artarak bugünkü sayıya çıkmasını önleyemediği gibi bundan sonra da önleyemeyecektir.

Böylece, kendisi işlemez hale gelen bahis konusu 18 nci madde, umut ve özür maddesi olarak bugünkü şekliyle var oldukça, asıl denetimin etkili dayanakları olan diğer önleme, durdurma ve yıma maddelerini de işlemez hale getirmektedir.

Kaçak yapıların, özellikle gecekonduların, sadece belediye hizmet ve tesislerinden faydalanmalarını bunların üreyip türemelerini önleyemedikten başka, yukarıda açıklanan zorunlarla milyonla-

ra varan içinde barınanların temelinden zor yaşantılarını fazladan ağırlaştırmaktadır. Bu hizmet ve tesislerden faydalanabilmek için güçlerini zorlayarak hazır oldukları fedakârlıkların bile 18 nci maddede karşısında bir değeri olmadığı inancı varan bu insanların, cemiyete kırgın ve küskün, hizmetten haklı da olsa yararlananları kıskanır bir çaba içine düştükleri, her gün herkesin görüp duyduğu ve ifadesinden sakınlamıyacak bir gerçek olarak ortadadır.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere; İçişleri Komisyonu değişikliğini temel olarak, bu anlayış içinde başlayan komisyonumuz ilkin, teklif ve İçişleri Komisyonu değişikliğinde olduğu gibi derdin devasını, kendi görüşüne uygun değişik bir geçici maddede aramış ise de, bununla yakından ilgili başka bir teklifin görüşülmesi sırasında, geçici madde çıkarmanın problemin çözüm çaresi olmadığı, üstelik yazılan şekliyle geçici maddenin karışıklık ve dengesizliklere sebeb olacağı, 18 nci madde var oldukça, yıkılması birinci beş yıllık kalkınma plânıyla da durdurulan geçekonduların her geçen yıl doğacak yeni istekleri için yeni yeni geçici maddeler çıkarmak gerekeceği ve böylece yasa ve yasamaya güvenin sarsılacağı görüşülüp düşünülerek;

Bugünkü şekliyle zaten işlemez hale gelen ve üstelik yapı denetim organlarını ihmalciliğe yönelten, tamamlanmış birçok yapıların kullanılmasını engelliyerek milyonlarca liralık millî servetin boş yere bağlı ve âtil kalmasına sebeb olan bu maddenin tamamen kaldırılması veya isteklere uygun hale getirilmesi, teklif sahipleri ve Hükümet temsilcilerince de ön görülüp, bu amaç ve gerekçe ile komisyonumuza ait ilk rapor, Millet Meclisi Yüksek Genel Kurulunun 19 . 9 . 1962 günlü kararıyla geri alındı ve teklif yukarıki ana hatlar içinde yeniden görüşme konusu yapıldı.

Bahse konu 18 nci maddenin, kullanma izni olmayan yapıların belediye hizmet ve tesislerinden faydalandırılmıyacağı hükmünden başka hükümler de taşır olması bakımından tamamen kaldırılması veya engel hükmü dile getiren ikinci cümlelerin sadece maddeden çıkarılması, bâzı sakıncalara yol açabilir görülerek, uygun bulunmamıştır.

Bu sebeple;

a) 6785 sayılı İmar Kanununun ve diğer mevzuatın, özellikle vergi mevzuatının uygulanmasında bilinmesi gerekli olan «Yapıların bitim gününün» tâyinine dair birinci cümle olduğu gibi bırakılmıştır.

b) Yapıların belediye hizmet ve tesislerinden faydalanabilmelerini kullanma izninin varlığı şartına bağlayan ikinci cümle, kabul olunan çözüm şekline uygun olarak bu şarttan ayıklanmış ve hizmet ve tesislerin, bunlardan faydalanacak yapılara oranla durumlarının ve güçlerinin elverişli ve yeterli olup olmadıklarına göre faydalandırma kararı vermeyi belediye encümenlerinin yetkisine bırakır şekilde yeniden yazılmıştır.

c) Üçüncü cümlede yukarıki kabul şekline uygun olarak yeniden yazılmış ve anlam çevresi genişletilerek, yalnız mal sahibine yöneltilen mükellefiyet dışında kalan uygulayıcıların da sorumluluk ve mükellefiyetlerini kapsıyacak şekilde konmuştur.

Genel Kurulun onayına arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan ve bu Mazbata

Yazarı
Ankara
İbrahim İmîrzalioğlu

Başkanvekili
Ankara
Zühtü Pehlivanlı

Sözcü
Adıyaman
Arif Atalay

Bursa
E. Rüstü Akyürek
İmzada bulunamadı

Çankırı
Kâım Arar

Diyarbakır
Hülmî Göldoğan

Manisa
Nûsret Köklü

Manisa
Yakup Yakut
İmzada bulunamadı

BALIKESİR MİLLETVEKİLİ
MEHMET TİRİTOĞLU VE 7
ARKADAŞININ TEKLİFİ

6785 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 6785 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir :

Geçici madde 5. — 27 Mayıs 1960 tarihine kadar yapılmış olup da kullanma izni verilmiş bulunan ruhsatsız yapılar da, belediye hizmetlerinden ve tesislerinden bir defaya mahsus olmak üzere faydalanırlar.

MADDE 2. — Bu kanun yayının tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

6785 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 6785 sayılı Kanuna aşağıda yazılı geçici madde eklenmiştir :

Geçici madde 5. — Belediye hudutları içinde ve fakat iskân hudutları dışında yapılan ve kullanma izni verilmeyen veya alınmayan ruhsatsız yapılar, belediye meclisi kararı ile belediye hizmetlerinden faydalanabilirler.

MADDE 2. — Teklif sahibinin 2 nci maddesi 2 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 ncü maddesi 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

İMAR VE İSKÂN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

6785 sayılı İmar Kanununun 18 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun

MADDE 1. — 6785 sayılı İmar Kanununun 18 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 18. — İnşaatın bitme günü, kullanma izninin verildiği gündür. Kullanma izni verilmeyen veya alınmayan yapılar belediye encümeni kararı ile belediye hizmetlerinden ve tesislerinden faydalandırılabilirler. Bu hizmetlerin yapılmış olup olmaması kanuni mükellefiyetleri ve sorumlulukları önlemez.

MADDE 2. — İçişleri Komisyonu 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — İçişleri Komisyonu 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.